

Několik otázek k zamyšlení i sebezpytování

Materiál k přednášce MUDr. Jitky Krausové: *Svatá Alžběta*

Vztah ke spravedlnosti:

Nemám představu, že stejně nemohu nic udělat? Že na mně a mém chování nezáleží?
Co si myslím o Fair Trade (věci vyráběné s dodržováním právních a ekologických zásad)?
Co odmítání čínských hraček a jiných výrobků, vyrobených ve věznicích (s politickými vězni)?
Co já a ekologie (nikoliv ekologismus!)?
Přemýšlel/a jsme někdy o podmínkách života zvířat – tvorů Božích – v masových chovech?
Co mohu změnit (třeba jen názor na etické vegetariány-křesťany jako na fanatiky)

Vztah k chudým:

Jaký je můj postoj k chudým obecně? (romantizace, ideologizace ... až skrývaný odpor)
Jaký je můj postoj k chudým zemím „třetího světa“? A jak využívám konkrétních možností ve prospěch chudých zemí– zapojení do modliteb, Adopce na dálku, jiné projekty (např. *Brýle pro Afriku*)
Jaký je můj postoj k chudým u nás? Nebo jsme já sám/a ten *chudý*, který už nemá co dát?
Jak vypadá můj životní styl (od vlastnění jen toho, co je naprosto nezbytné až po luxus). Co lze změnit? Co „inventura majetku“ – počínám si jako správce Boží?

Vztah ke zpovědníkovi:

Co hledám, co očekávám u svého zpovědníka, duchovního vůdce?
Co je hlavní v našem vztahu?

Manželství a rodina:

Co mne oslovuje na vztahu Alžběty a Ludvíka?
Jaké historické podmíněnosti naší doby budou (ve vztahu mužů a žen) těžko pochopitelné dobám budoucím?
Přebírám „názory doby“ bez úvahy nebo se jim – stejně bez úvahy – bráním?

Rodokmeny:

Přijímám svůj rod a svou zodpovědnost v něm?
Přijímám realitu svých vlastností a schopností, temperamentu (zděděných geneticky i výchovou a vím, že vše se může stát prostředkem k růstu svatosti?
Jak se stavím k (dnes módnímu) uzdravování rodokmenů? Neberu ho magickým způsobem?

Prorocký typ svatosti a františkánství:

A co já? My? – kde jsme mezi krajnostmi elitářského radikalismu na jedné straně a přizpůsobováním se (konformismem), který omlouvá vše „dnešními podmínkami“?
Co živí všechny mé názory a z čeho vycházejí všechny mé odpovědi? Kde je můj zdroj? Bůh...
Kdo je „můj malomocný, mé malomocenství“? Kde je třeba změnit pohled a vidět skrze Krista?

Prosme sv. Alžbětu o přímluvu . o zázrak proměny našeho pohledu na věci, jako se změnil pohled Ludvíka na malomocného.

Svatá Alžběto – oroduj za nás.

Služba v různých oblastech společenského života

Přítomnost věřícího laika na sociálním poli je charakterizována službou, která je znakem a výrazem lásky projevující se v rodinném, kulturním, pracovním, ekonomickém a politickém životě, a to podle specifík zmíněných oblastí.

▪ I. Služba lidské osobě

Mezi všemi oblastmi sociální angažovanosti věřících laiků vystupuje do popředí především služba lidské osobě. Jedná se o rozvíjení a obranu důstojnosti každé lidské osoby, což je nejvzácnější statek, který člověk má. Podpora lidské důstojnosti: především stvrzování nezadatelného práva na život, a to od okamžiku početí až do okamžiku přirozené smrti, což je první základ všech ostatních práv lidské osoby. Skutečné uznávání práva na svobodu svědomí a práva na náboženskou svobodu patří ke vzácným statkům a k nejzávažnějším povinnostem každého národa, který opravdu usiluje o dobro lidské osoby i společnosti. V současnosti nabývá obzvláštní závažnosti úsilí o ochranu manželství a rodiny.

▪ II. Služba kultuře

Kultura musí v naší době pro církve a pro jednotlivé křesťany představovat prvořadou oblast přítomnosti a působení. Vždyť vzájemná odtrženost víry a každodenního života za jednu z nejzávažnějších nedostatků naší doby. Je třeba mít na paměti, že “kultura je tím, díky čemu se člověk stává více člověkem, a čím více ‘je’, tím více také vstupuje do ‘bytí’.” Obzvláštním polem angažovanosti věřících laiků musí být kultivace takové sociální a politické kultury, která se bude inspirovat evangeliem. Prezentoval dědictví katolické tradice, její hodnoty, její obsah, celé duchovní, intelektuální a mravní dědictví katolicismu kulturním hávu současné doby představuje i dnes prvořadý úkol. Druhou výzvu pro nasazení věřících laiků představuje obsah kultury, tedy pravda. Otázka pravdy je pro kulturu zcela zásadní, protože zůstává povinností každého člověka uchovat si pojem celistvosti lidské osoby, ve které vynikají hodnoty rozumu, vůle, svědomí a bratrství.

Při rozvíjení autentické kultury věřící laici dávají velkou váhu masově sdělovacím prostředkům a věnují pozornost především obsahu nesčetných rozhodnutí různých lidí. Věřící laici budou na média pohlížet jako na možné a mocné nástroje solidarity. Solidarita se jeví jako důsledek pravdivého a správného sdělování informací, volného proudění myšlenek, které mají napomáhat k poznání a respektování druhých. Ti, kdo pracují jako profesionálové v oblasti médií, nejsou jedinými nositeli etických povinností. Operátoři, kteří se pokoušejí dostat svým mravním závazkům, si zaslouhují publikum, které si uvědomuje zase své závazky. První povinnost uživatelů médií spočívá v rozlišování a výběru. Rodiče, rodiny a církve mají jasně vymezenou odpovědnost, jíž se nemohou vzdát. Ve světle víry je třeba pohlížet na lidskou komunikaci jako na putování od Babelu k letnicím. Jedná se tedy o osobní a společenské nasazení za překonání kolapsu komunikace tím, že se lidé otevřou daru jazyků, tedy komunikaci obnovené Duchem, jehož sesílá Syn.

▪ III. Služba ekonomice

Křesťanovo působení se bude projevovat také jako úsilí o kulturní reflexi zaměřené zejména na rozvalu týkající se současných modelů ekonomického a sociálního rozvoje. Vědci v oboru ekonomie, ti kdo pracují v tomto oboru a političtí vůdci si musí uvědomit naléhavost nového promyšlení ekonomie. Na jedné straně by přitom měli brát v potaz dramatickou materiální chudobu miliard lidí a na druhé straně skutečnost, že současné ekonomické, sociální a kulturní struktury jen velmi obtížně zohledňují požadavky autentického rozvoje. Je třeba do sítí vzájemné ekonomické, politické a sociální závislosti, které se v současnosti díky probíhajícím globalizačním procesům rozšiřují, vetkat solidaritu.

▪ IV. Služba v politice

Křesťané si musí vážit demokratického systému. Pro věřící laiky platí, že jejich politická angažovanost představuje kvalifikovaný a náročný výraz křesťanského nasazení ve službě druhým. Úsilí o společné dobro v duchu služby, rozvíjení spravedlnosti se zvláštním zřetel na situaci chudých a trpících lidí, respektování autonomie pozemských skutečností, princip subsidiarity, podpora a rozvíjení dialogu a míru v kontextu solidarity. Žít a politicky působit v souladu se svým vlastním svědomím neznamená bázlivé stažení se na pozici politické neangažovanosti nebo určitou formu konfesionalismu, nýbrž jde o soustavný příspěvek křesťanů k tomu, aby se prostřednictvím politiky nastolilo spravedlivější uspořádání veřejných záležitostí, které by také více odpovídalo důstojnosti lidské osoby.

Věřící laik je vyzýván k tomu, aby v konkrétních politických situacích rozpoznával, jaké kroky mají být učiněny, tak aby se uplatňovaly principy a mravní hodnoty vlastní společenskému životu. To vyžaduje určitou metodu rozlišování, a to jak na osobní, tak na společenské rovině. Tato metoda musí zohledňovat následující zásadní body: znalost situace, kterou je třeba analyzovat s pomocí společenských věd a za využití odpovídajících nástrojů; systematická reflexe nad danou situací ve světle nezměnitelného poselství evangelia a sociální nauky církve; hledání takových prostředků, které vedou ke zlepšení dané situace. Z hluboké vnímavosti a z interpretace daných skutečností se mohou rodit konkrétní a účinná operativní rozhodnutí, kterým se však nikdy nesmí přikládat absolutní hodnota, protože platí, že žádný problém není možno rozřešit definitivním způsobem. Víra si nikdy nenárokovala to, že by chtěla ve svých rukou držet otěže nějakého jasně vymezeného sociálního a politického systému, neboť si je velmi dobře vědoma, že historický rozměr lidského bytí nutně vede k existenci nedokonalých situací, které také podléhají prudkým proměnám.

V uvedené situaci jsou užitečná některá základní kritéria: rozlišování a zároveň spojitost mezi právním řádem a mravním řádem; věrnost vlastní identitě a zároveň ochota k dialogu se všemi; při posuzování společnosti a působení v ní je nezbytné, aby se křesťan řídil podle trojí a zároveň nedílné věrnosti k přirozeným hodnotám, přičemž je třeba respektovat oprávněnou autonomii časných skutečností, k mravním hodnotám, přičemž je třeba probouzet vědomí vnitřně etického rozměru každého společenského i politického problému, a k nadpřirozeným hodnotám, vzhledem k nimž je třeba naplňovat svůj vlastní úkol v duchu evangelia Ježíše Krista.

Když se jedná o situaci, v níž nebylo možné zamezit prohlášení takových zákonů nebo je zrušit, magisterium učí, že člen parlamentu, jehož jasný nesouhlas vůči takovým zákonům je jasný a všeobecně známý, může dovoleně nabídnout svou vlastní iniciativu a své návrhy za účelem *omezení škod* vyplývajících z daných programů a snížení jejich negativního dopadu v oblasti kultury a veřejné mravnosti.

Obzvláštní oblastí rozlišování je pro věřící laiky problematika výběru příslušných politických nástrojů. Konkrétně se jedná o sounáležitost s určitou politickou stranou nebo s nějakým jiným typem politické participace. Je třeba dospět k rozhodnutí, které bude v souladu s hodnotami, přičemž je třeba brát zřetel na dané okolnosti. V každém případě platí, že jakékoli rozhodnutí musí být zakořeněno v lásce a zaměřeno ke společnému dobru. Požadavky křesťanské víry se dají jen s obtížemi nalézt v jednom politickém uskupení. Rozhodnutí ohledně politické strany, politického uskupení či osob, jimž se má svěřit veřejný život, se sice týká svědomí každého jednotlivce, nicméně se rozhodně nejedná o výlučně *individuální* rozhodnutí. Věřící se mají spíše snažit objasnit vše upřímným rozhovorem, při němž zachovávají vzájemnou lásku a nechají se vést především starostí o obecné blaho. Křesťanské společenství dané země má za povinnost analyzovat situaci své země a posoudit ji podle evangelia, zejména starostí o společné dobro.

Sekulární františkáni v České republice a občanská společnost

Skupina č. 1

Co mi dělá největší starost při pohledu na dnešní českou společnost.

1. Zapomenutí zkušenosti z komunistické éry a její „glorifikace“.

Co je toho příčinou:

- mladí nevědí, neučí se ve školách
- sociální rozdíly
- mnoha lidem bylo ublíženo a ty rány nejsou zahojené
- ti, kteří měli zodpovědnost za komunistickou éru, dál ovládají společnost
- ti, kteří měli svědčit, byli zticha => církevní majetek?
- Křesťanská ustrašenost, strach ze zesměšnění

Co proti tomu můžeme a máme dělat:

- Nebát se svědectví osobních – důvěra
- Naslouchat těm, kteří potřebují najít někoho, kdo je vyslechne; za ně se modlit
- Křesťanské sebevědomí
- Předchozí režim lži a násilí

2. Odtazitost od křesťanství všeobecně;

Ztráta smyslu života;

Ztráta smyslu pro hříšnost a odpuštění

Co je toho příčinou:

- Nevěrohodnost našeho křesťanského svědectví: víra slabá a formální, chybí opravdovost
- Nehoříme
- Být skutečně tolerantní, abychom lidi brali nejdřív takoví, jací jsou

Co proti tomu můžeme a máme dělat:

- Odvaha,
- Navzájem se povzbuzovat, být mezi sebou opravdoví a otevření, aktivní, tolerantní
- Sebevzdělání, vzdělávání (v rámci církve i mimo)
- Svědectví o tom, že náš život je krásný, i když je těžký
- Služba přináší smysl => poslání od sebe k druhým
- Umět odpouštět

3. Nedůvěra mezi křesťany

Co je toho příčinou:

- O sobě tolik nevědí
- Tehdejší uzavřenost, výběrovost x dnešní otevřenost, široké možnosti

Co proti tomu můžeme a máme dělat:

- Zbavovat se podezřívavosti, tolerance
- společná modlitba

4. Hektický a konzumní způsob života;

Ohrožení vztahů, životní styl, který jim škodí;

Co je toho příčinou:

- Podléhání okolí – společenské normy
- Užívání si, požitkářství x žít
- Všechno teď, hned
- Když se mi budeš klanět, já ti dám – modloslužba požitků
- Ztráta jistoty – co se životem, ztráta smyslu života
- Těžko se hledají hranice, jak rozvíjet dary od Boha a co je pokušení
- Náhražky za náboženské zážitky
- Permanentně pod tlakem na úspěch versus „Užij si!“

Co proti tomu můžeme a máme dělat:

- Důvěra v Prozítelnost: Rezignace versus smíření nesené nadějí, přijetí svého života
- Vědomě tomu životnímu stylu čelit, hledat alternativní životní styl – prostý životní styl
- Výchova ke svobodě, umět se rozhodovat
- Vědomě šetřit na to, co by se jinak neuživilo

5. Vliv médií na životní styl

Co je toho příčinou:

- Brnká na lidské slabosti
- Čas rodičů na výchovu se stále zmenšuje
- Nízké nároky na vlastní aktivitu i vzdělání
- Ztráta schopnosti rozlišovat významnost informací
- Lidé nerozumějí, jak vlastně média působí
- Lidé nemají jiné zdroje informací

Co proti tomu můžeme a máme dělat:

- Navštěvovat osamělé lidi, tam, kde to jde
- Učit se zacházet s médii a následně i ty, za které jsme zodpovědní
- Učit ostatní lidi hodnotit informace – naučit se vybírat
- Nabízet společenství i jako zdroj jiných informací

6. Dětem se ukradlo dětství

Co je toho příčinou:

- Nedostatek času na děti
- Zbavování se odpovědnosti- rodiče, škola, společnosti
- Podceňování společenství vrstevníků

Co proti tomu můžeme a máme dělat:

- Starat se o to, jaké kamarády má moje dítě - oddíly
- Nabízet pomoc věnovat se dětem – i cizím
- Upevňování rodiny – svědectví.
- Společná modlitba
- Věnovat se vnoučatům

Následující problémy jsme už nestačili projednat

7. Generační nedůvěra, generační rasismus
8. Nárůst rození nemanželských dětí
9. Registrované partnerství
10. Nedostatečná ochrana života => potraty
11. Velké sociální rozdíly
12. Obrana a bezpečnost

Skupina č. 2

- 1) Žádáme Národní radu o výklad čl. 15 Řehole SFŘ, v níž jsme vyzýváni **zavazovat se k odvážným činům** (co by to mělo v naší situaci konkrétně být). Na takovou „odvážnou akci“ by NR měla získat peníze (sbírkou, grantem) a případně zaplatit i potřebnou profesionální podporu (manažer apod.).
Příklad: Natočit kvalitně přednášku o svaté Alžbětě, zpopularizovat svatého Františka z Assisi nebo Františka Noska.
- 2) Formace: **Zaměřit na výchovu ke svobodě** a jak si chránit vnitřní pokoj a radost (Denně být 20 minut před Bohem). Na www.sfr.cz poskytovat k tomu průběžně formační podporu. Využívat Institut františkánských studií.
- 3) Zvyšovat **funkčnost našeho informačního systému** – zejména e-mailová spojení na MBS, využívání našich internetových stránek, umístění odkazu na www.sfr.cz i na jiné servery atd.
- 4) Doporučit MBS, aby se zabývala **mediální gramotností** (naučit se správně zacházet se sdělovacími prostředky, aby nám sloužily a ne nás zotročovaly). Nabídnout podpůrné texty – jak přes Zpravodaj, tak na www.sfr.cz
- 5) Vyvolat (zatím alespoň na úrovni církve) kvalitní **diskusi k potratům a euthanasii**.

Sekulární františkáni v České republice a život rodiny

Rodičovská dovolená

- V 50. letech přerušeni kontinuity
- Hlavní smysl rodičovství: péče o děti a jejich výchova => rodičovská dovolená
- Brát péči o rodinu pouze jako oběť je nedostatečné: je třeba rozvíjet i svou osobnost.
- Úloha státu: jednoduchá řešení nejsou (antidiskriminační zákon)

Předávání víry

- Abychom my neblokovali cestu dětí k Bohu
- Vést děti k tomu, aby v rámci pravidelného řádu rodinného života sdílely i s tím spojený náboženský život (např. návštěvy bohoslužeb děti nutit)